

JORNADA DE DEBAT SOBRE DROGODEPENDÈNCIES

Dossier de premsa

Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat
Juny de 2006

JORNADA DE DEBAT SOBRE DROGODEPENDÈNCIES

PREVENCIÓ I DIÀLEG CONTRA LES DROGUES

En els últims anys, s'ha creat una gran alarma social a l'entorn dels adolescents i el consum d'algunes substàncies. Hi ha hagut canvis substancials en el perfil del consumidor i ara s'utilitzen, fonamentalment, amb propòsits lúdics i festius per sortir de cap de setmana, com a estimulants i per trobar-se a gust amb persones del mateix grup d'edat amb els qui comparteixen altres formes de diversió. El que sembla força evident és que consumeixin o no, els adolescents estan immersos en contextos de consum de forma dominant.

Sabem què és el que facilita o predisposa l'inici o el manteniment de conductes que tenen un risc per a la nostra salut. Aquests factors de risc poden ser individuals, socials i familiars. Alguns d'aquests són: un baix sentit crític, la permissivitat social al voltant del consum d'algunes substàncies, i la feblesa dels vincles familiars i socials.

D'altra banda també coneixem el que s'anomenen factors protectors, que disminueixen la possibilitat d'iniciar o mantenir el consum. Alguns d'aquests són la capacitat per pensar de forma crítica i creativa, les habilitats per comunicar-se i relacionar-se de forma positiva, considerar els riscos i establir vincles familiars estrets.

Prevenir, per tant, consisteix a debilitar els factors de risc i, sobretot, a potenciar els factors protectors per tal de fer als joves menys vulnerables a totes les situacions de risc amb què es poden trobar al llarg de la seva vida. Hem d'ajudar als nostres fills per tal que disposin de recursos que els ajudin a afrontar amb autonomia el seu dia a dia. La família és un dels llocs més importants de socialització i control dels mecanismes que afecten a la probabilitat de consumir drogues.

La família té un paper privilegiat en quant a la protecció i a la prevenció d'aquestes conductes que, tot i que no hi ha receptes màgiques, infal·liblement ens ajuden a saber què hem de fer o què no hem de fer. Aquestes són algunes propostes a tenir en compte:

- Mantenir un bon clima de comunicació.
- Aprofitar algunes preguntes o comentaris que poden sorgir de manera espontània.
- Estar més atents en segons quines èpoques de l'any (vacances, inici del curs escolar, etc.) on el risc és més elevat.
- També podem crear dubtes que els facin reflexionar.
- Estimular-los des de petits per fer activitats d'oci que els vinculin amb inquietuds i experiències enriquidores (teatre, excursions, activitats esportives, ...).

Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat
Juny de 2006

2a JORNADA DE DEBAT SOBRE DROGODEPENDÈNCIES

DATA: 13 DE JUNY DE 2006

HORA DE 9 - 13 HORES

LLOC: SALA D'ACTES DE LA BIBLIOTECA ARMAND CARDONA TORRANDELL

La Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat, a instància de la Mesa de les Drogues, ha organitzat per aquest 13 de juny la **2a Jornada de Debat sobre Drogodependències**.

L'estructura de la jornada ha previst una primera part en la que es fa una breu referència a la convocatòria del 1r Premi d'Investigació sobre Drogodependències per donar pas, tot seguit, a l'acte públic de veredicte del jurat i lliurament del 2n Premi d'Investigació sobre Drogodependències, que en aquesta segona convocatòria tenia com a objecte d'estudi "El consum de cànnabis i l'entorn familiar en la població adolescent de Vilanova i la Geltrú", i al qual hi opten dos treballs.

La segona part de la jornada obre un nou tema de debat a l'entorn de la cocaïna, donat que els últims estudis realitzats alerten de l'augment de la incidència de consum en població adolescent.

Al nostre país, igual que succeeix en els països del nostre entorn, el nombre de consumidors i de persones addictes a la cocaïna s'ha incrementat significativament en la última dècada, tal i com constaten nombrosos estudis i les enquestes que periòdicament realitzen diferents institucions.

Entre el 1994 i el 2004, el percentatge d'estudiants de 14 a 18 anys que manifestaven haver consumit cocaïna en l'any anterior a ser enquestats es va multiplicar per quatre, passant del 1,8% al 7,2%.

A més, els consumidors de cocaïna s'inicien a edats molt joves i en un context d'ús simultani d'altres substàncies com el cànnabis, les drogues de síntesi i l'alcohol.

Per altra banda, també ha disminuït, especialment entre el sector més jove de la població, la percepció de risc en relació amb el consum de cocaïna.

Aquesta situació s'ha vist reflectida en les dades de caràcter assistencial. Així, el nombre de persones tractades per primer cop per addicció a cocaïna, va passar de 932 al 1992 a 7125 al 2002, i la proporció d'urgències hospitalàries per reacció aguda a drogues en que es menciona la cocaïna es va incrementar del 26% al 1996, al 49% al 2002.

Tots aquests factors fan que la cocaïna sigui, en l'actualitat, la segona droga il·legal pel que fa al volum de problemes generats.

Aquesta situació d'augment del consum de substàncies, que a més es produeix en un context de policonsum, de baixa percepció del risc per part dels usuaris, i de consideració d'aquests consums per qui els realitza com a part d'una cultura d'oci i diversió que contribueix a la participació e integració social, ha estat i està sent objecte d'estudi i reflexió per part de nombrosos investigadors.

Per tractar en profunditat el tema de la cocaïna intervenen:

Stephane Leclercq, tècnic de l'Òrgan Tècnic de Drogodependències del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya que parla del **CONSUM DELS JOVES A CATALUNYA**.

Jordi Bernabeu, tècnic del Programa de prevenció de Drogues de la Vall del Tenes que parla del **TREBALL PREVENTIU AL VOLTANT DE LA COCAÏNA**.

Manel Roda, tècnic del Consell Comarcal del Montsià, que ens presenta el material didàctic **RATLLES, PARLEM-NE**, fet conjuntament pel Consell Comarcal del Montsià i l'Ajuntament d'Amposta.

EL PLA D'ACCIÓ SOBRE LES DROGUES I LA MESA DE LES DROGUES

Des de la Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat de l'Ajuntament, es va impulsar la creació del **Pla d'Acció sobre les Drogues** de la ciutat que naixia de la necessitat de disposar d'un nexa vertebrador de totes les accions que sobre les drogues desenvolupaven les diferents institucions al municipi.

Al mes de desembre de 2000, es va crear la **Mesa de les Drogues**, una comissió de caràcter tècnic i multidisciplinari, que anava més enllà de la pròpia administració municipal i que requeria la complicitat de totes les administracions i serveis de la ciutat.

El Pla d'Acció sobre les Drogues es va elaborar a partir del consens per part de tots els representats a la Mesa de les Drogues i va ser dissenyat i aprovat, per unanimitat, pel Consell Plenari Municipal.

El Pla d'Acció sobre les Drogues, s'estructura en quatre eixos:

- Eix d'Assistència
- Eix de Dissuasió-Seguretat
- Eix del Coneixement
- Eix Informatiu

L'eix del coneixement nodreix d'informació a la resta d'eixos i ha de ser el nucli de recerca en tot aquest camp. Un dels objectius generals d'aquest eix és el de conèixer la magnitud i les tendències del consum de drogues i alhora disposar d'informació sobre els valors i els estils de vida de joves i adolescents de la nostra ciutat.

Davant la creixent preocupació social pel que fa al consum de drogues en edats cada cop més joves, l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, fent-se ressò de les recomanacions de la Mesa de les Drogues, la Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat, va crear l'any 2004 el **Premi d'Investigació sobre Drogodependències**.

1a CONVOCATÒRIA – ANY 2004

OBJECTE D'ESTUDI: L'Impacte del Consum de Cànnabis en la població adolescent de Vilanova i la Geltrú.

ANTECEDENTS:

Els antecedents situen l'augment del consum de cànnabis en la població adolescent com un fet força significatiu. Tanmateix i tenint en compte la problemàtica que se'n pot desencadenar, les característiques pròpies de la població adolescent - funcionament gregari, dificultat per accedir als "serveis per a adults", la sobrevaloració de les seves capacitats, etc- fa que no sigui fàcil conèixer la magnitud i la incidència del seu ús, pels canals habituals de contacte i coneixement de la realitat.

El treball guanyador, presentat per l'associació Educació per a l'Acció Crítica (EdPAC), tenia com a objectiu general obtenir informació sobre el consum de cànnabis en la població adolescent de Vilanova i la Geltrú. Entre els objectius específics hi havia el de conèixer els patrons i pràctiques d'ús i la problemàtica associada al seu ús o tinença, conèixer els referents dels joves en cas de consum problemàtic, així com obtenir informació sobre l'accés i ús a d'altres substàncies més nocives. Per a l'estudi, que es va fer entre el setembre de 2003 i el març de 2004, es van passar qüestionaris a un total de 1736 alumnes de 2n, 3r i 4t d'ESO de tots el centres d'ensenyament secundari tant públics com privats concertats de la ciutat.

De les dades obtingudes, es desprèn que l'edat d'inici en el consum de porros es situa en els 13,3 anys. El 18% d'alumnes de 2n d'ESO afirma haver fumat porros algun cop, a 3r d'ESO han fumat el 41% i a 4t d'ESO el percentatge s'eleva al 57%. Aquestes dades adquireixen una especial rellevància si tenim en compte que l'edat d'inici en el consum es considera un factor de risc en relació a la seva intensitat d'ús posterior.

Un 50% dels alumnes de 3r d'ESO manifesta tenir una part o la majoria d'amics que fumen o han fumat porros, fet que es relaciona amb la creació d'una identitat a través del grup. A 4t d'ESO, aquest percentatge s'eleva fins al 68%.

Pel que fa a la freqüència en el consum, destacar que la tendència és que cada cop es fa un ús més habitual (diari) del cànnabis, enfront del ús més recreatiu. En quant a la problemàtica associada al consum, els efectes indesitjables més freqüents són a nivell físic, les "blanques" (27%) i a nivell psíquic, el que ells descriuen com "ratllar-se" o "emaparanoiar-se" (48%).

Pel que fa a les pràctiques de risc com són el fumar sol, el fumar al matí i el fumar un porro sencer, les diferències entre els qui ho fan a 3r i a 4t d'ESO, són força significatives.

No s'aprecien diferències significatives pel que fa al consum segons el sexe i en el cas que fessin un consum problemàtic de la substància acudirien, per demanar ajuda, als amics i amigues i en segona instància als pares i mares. Les dades varien, significativament, en funció de l'edat.

Les línies d'actuació haurien d'anar cap a potenciar el treball de grup de prevenció primària i a la reducció de danys i riscos en població consumidora.

2a CONVOCATÒRIA – ANY 2006

OBJECTE D'ESTUDI: El consum de cànnabis i l'entorn familiar en la població adolescent de Vilanova i la Geltrú.

ANTECEDENTS:

És obvi afirmar que la família constitueix la primera instància de socialització i la institució que globalment té més influència en la formació i desenvolupament dels infants i els joves. És en el sí de la família on aquests nens i joves, a través de l'aprenentatge i l'observació de les conductes dels adults es van capacitant per viure en la societat i per afrontar de forma adient les noves situacions que es presentaran al llarg de la vida, situacions a les que no serà aliena, amb tota seguretat, l'accés a les drogues.

D'aquí la consideració de la família com a agent preventiu fonamental en els programes de prevenció de drogues dirigits als adolescents.

Tot això explica que els més recents anàlisi dels factors de risc i dels programes de prevenció de drogodependències tinguin a la família com un dels seus principals objectes d'investigació.

És per aquest motiu que, en aquesta segona convocatòria, volem aprofundir i obtenir informació sobre:

- Quins coneixements tenen els pares i les mares de la relació que els seus fills/es mantenen amb les drogues (hàbits tòxics, amics consumidors, curiositats, expectatives), de quina informació disposen per afrontar aquesta qüestió i quins recursos coneixen i tenen al seu abast en cas de necessitar-ho.
- Quines són les dinàmiques de funcionament de la família, els tipus de família, la situació socioeconòmica, les normes de convivència, la gestió del temps lliure comú, la presa de decisions, ...

EL BUTLLETÍ DE SALUT: SALUT@VILANOVA

Des de fa més de 10 anys la Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat treballa amb les escoles per millorar els hàbits de salut dels infants de Vilanova. El Programa d'educació alimentària i nutricional, el d'educació afectivo-sexual, el de prevenció de drogodependències juntament amb els tallers de prevenció de la càries dental o els d'acceptació i autoestima han estat sovint pioners en el camp de l'educació per la salut a l'escola.

Els diversos programes s'adrecen als infants i al seu entorn, s'ofereixen eines de suport als educadors i s'intenta apropar als pares i mares. Potser aquesta darrera és la tasca més difícil i la menys reeixida. Per aquest motiu i amb la voluntat de fer un pas endavant en la comunicació amb les famílies neix la proposta del Butlletí de Salut.

El Butlletí de Salut pretén ser una eina de comunicació entre la Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat i les famílies dels infants a través de l'escola, englobant així els pilars de l'educació.

El Butlletí de Salut vol ser interactiu i incitador perquè les famílies i les escoles s'interessin pels temes que es proposen i perquè alhora proposin temes per a la publicació.

Salut@vilanova s'edita personalitzat per a cada escola d'educació infantil i primària, de manera que si un centre té un interès especial en un determinat tema aquest es tractarà al butlletí següent. Per tant, cada edició surt en 16 versions enguany i 17 de cara a l'any vinent. A cada escola s'entregarà un butlletí per cada alumne censat, això suposa un total de 5.519 exemplars.

Escola	Alumnes
L'Aragai	470
L'Arjau	402
Canigó	482
Cossetània	234
Ginesta	396
Llebetx	242
El Margalló	256
Pompeu Fabra	484
Sant Jordi	369
Ítaca	87
Divina Providència	233
El Cim	474
Escola Pia	467
La Pau	227
Sant Bonaventura	459
Sta. Teresa de Jesús	237
total	5.519

El primer butlletí surt coincidint amb el final de curs. La voluntat de la regidoria és que aquesta sigui una publicació periòdica, quadrimestral, que a la llarga ja sigui esperada pels seus lectors amb l'afany de trobar-hi la seva petició o la informació que els serà d'utilitat per a l'adquisició d'uns hàbits saludables pels més petits que revertiran en tota la família.

En aquest primer butlletí es repassen alguns dels tallers dels programes d'educació per a la salut que s'ofereixen des de la regidoria, indicant els que aquest curs han fet els alumnes d'aquella escola. Es donen recomanacions per a una exposició solar responsable. Hi ha un breu apartat amb consells per fer una dieta equilibrada i un altre amb consells sobre higiene a l'hora de preparar un menjar. També es dedica un apartat als polls, com detectar-los i com eliminar-los, així com algun consell per evitar-ne el contagi. Per acabar es donen algunes adreces web d'interès i es recomana alguna lectura.

A petició d'una escola s'ha fet en una de les tirades un article especial sobre la malaltia celíaca.

Cal dir que tota la publicació s'ha dut a terme des del propi Ajuntament, des del naixement de la idea, el disseny del format, la distribució i edició dels continguts, fins a la impressió, el plegat i la distribució a les escoles. Aquesta feina, que no ha estat poca, va començar a principis del curs 2005/06 i acaba amb la publicació del primer número a final de curs.

El Butlletí de Salut representa doncs l'assoliment d'un objectiu que des de feia temps es perseguia a la Regidoria, un canal de comunicació cap a les famílies que passa per l'escola. És un punt d'inflexió en el llarg camí de l'educació per la salut, en l'intent d'educar uns hàbits saludables que marcaran la vida adulta dels nostres infants.

Aquest camí s'inicia l'any 1993 amb l'estudi dels hàbits alimentaris de la població escolar de Vilanova i la Geltrú i els primers tallers pilot del Programa d'Educació alimentària i nutricional l'any 1994. Els diversos programes i tallers s'han anat ampliant i consolidant any rere any. L'oferta surt al PAE i els tallers comptabilitzats des de l'any 1996 són els que es mostren a la taula següent:

Nom del taller	nombre de tallers des de 1996	Nombre d'infants des de 1996
Tasta Olletes (P3)	238	5.950
Cric i Croc I (P4)	257	6.425
Cric i Croc II (P5)	95	2.375
Petits gourmets (P5)	91	2.275
Nens i nenes (1r)	33	825
Juguem amb els aliments (1r)	139	3.475
El taller de les fruites (2n)	147	3.675
Els amics de la tanca (2n)	20	500
Anem a l'hort (3r)	151	3.775
L'arribada de l'albergínia (3r)	16	400
L'alimentació mediterrània (4rt)	157	3.925
El bolet i la poció màgica (4rt)	13	325
De la barca al plat (5è)	172	4.300
Créixer, sentir i estimar (5è)	90	2.250
Els esmorzars saludables (6è)	160	4.000
Canvia el meu cos, canvio jo (6è)	101	2.525
Total	1.880	47.000

